

Socialstyrelsen

**Opfølgning på
initiativet ”Mere kvalitet
i plejefamilier – En
bedre opvækst for det
anbragte barn”**

1. statusrapport - Nøgletalsanalyse

november 2021

Viden til gavn

Opfølgning på initiativet "Mere kvalitet i plejefamilier – En bedre opvækst for det anbragte barn"

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Udgivet 19. november 2021
Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.
Digital ISBN: 978-87-94059-56-5

Indhold

1	Indledning	1
2	Nøgletalsanalyse	2
2.1	Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilietyper	2
2.2	Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse	7
2.3	Delinitiativ 5: Afskaffelse af de konkrete godkendelser	9
2.4	Det overordnede formål: Mere kvalitet i plejefamilierne	15
3	Referencer	22
	Bilag A: Supplerende tabeller	23

1 Indledning

Denne rapport udgør en nøgletalsanalyse, der følger op på driftsmæssige aspekter af implementeringen af lovændringer på plejefamilieområdet, der trådte i kraft den 1. juli 2019.

Nøgletalsanalysen er en del af delinitiativ 9 under delaftale 2 "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" i den samlede satspuljeaftale for 2018-2021. Delinitiativ 9 følger op på implementeringen af udvalgte initiativer i den samlede delaftale via nøgletalsanalyser, surveys og en kvalitativ analyse. Resultater fra den surveybaserede undersøgelse og den kvalitative analyse indgår udelukkende i 2. statusrapport ultimo 2021, mens der indgår nøgletal i både 1. og 2. statusrapport.

Nøgletalsanalysen består af udvalgte nøgletal, der hovedsageligt relaterer sig til de driftsmæssige aspekter af implementeringen af de gennemførte lovændringer. Nøgletallene har til formål at give indblik i de forandringer, som lovændringerne forventes at medføre, særligt på socialtilsynsområdet. Derudover vil der være enkelte nøgletal relateret til initiativets overordnede formål om at sikre mere kvalitet i plejefamilierne, så børn anbragt i plejefamilier får den indsats, de har brug for, og risikoen for sammenbrud i anbringelserne minimeres.

Nøgletalsanalysen omfatter udelukkende almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede af socialtilsynet. Netværksplejefamilier, som godkendes af kommunerne til et konkret barn, indgår ikke i analysen, da der ikke findes tilgængelige data på området.¹

¹ Socialtilsynene godkender plejefamilier som generelt egnede, dvs. at godkendelsen ikke er knyttet til ét eller flere nærmere angivne børn eller unge. Før lovændringen d. 1. juli 2019 kunne anbringende kommuner godkende plejefamilier som konkret egnede efter SEL § 66 a, dvs. at godkendelsen kun gjaldt ift. et eller flere nærmere angivne børn eller unge. Netværksplejefamilier efter SEL § 66 b er konkret godkendte plejefamilier, hvor der er en familie- eller netværksrelation mellem barnet/den unge og familien.

2 Nøgletalsanalyse

Nedenstående nøgletalsanalyse følger op på tre delinitiativer relateret til de driftsmæssige aspekter af implementeringen af de gennemførte lovændringer på plejefamilieområdet. Hertil kommer en opfølgning relateret til delaftalens overordnede formål om at sikre mere kvalitet i plejefamilierne.

Da lovændringerne først trådte i kraft juli 2019, er det ikke muligt i denne første statusrapport at konkludere, hvorvidt implementeringen af lovændringerne på plejefamilieområdet har medført driftsmæssige ændringer på tværs af de fem socialtilsyn. Dette skyldes, at de seneste data er opgjort kun et halvt år efter lovændringernes ikrafttrædelse. Hertil er data baseret på årlige opgørelser, hvilket vanskeliggør en sammenligning hhv. før og efter lovændringernes ikrafttrædelse. Dermed giver nøgletalsanalysen kun antydninger af, hvorvidt lovændringerne har bevirket en mere ensartet tilgang til godkendelsesprocessen på tværs af socialtilsynene jf. delinitiativ 2, og om der er sket ændringer i andelen af godkendte plejefamilier samt tilsynsbesøg jf. delinitiativ 5. Tendenser fra nøgletalsanalysen jf. delinitiativ 1 peger på, at omkategorisering til nye plejefamilietyper er taget i brug. Der vil i den 2. statusrapport blive fulgt op på tre delinitiativer relateret til de driftsmæssige aspekter af implementeringen af lovændringen. Der vil i 2. statusrapport forventeligt fremgå en tydeligere indikation på resultater af lovændringen og herunder delinitiativ 2 og 5.

Nøgletalsanalysen består af centrale nøgletal i form af data fra Tilbudsportalen, data fra socialtilsynenes årsrapporter, data fra Socialstyrelsens rapporter om socialtilsynenes virksomhed og registerdata.

2.1 Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilietyper

Formålet med ændringen i familieplejetyper er at understøtte, at børn anbringes i familier, der kan rumme deres behov og skabe positiv udvikling for dem. Hertil kommer, at plejefamilier får mere differentieret støtte alt efter barnets behov, og at der aftales vilkår med plejefamilien i overensstemmelse med den opgave, de skal varetage.

Forud for lovændringen på familieplejeområdet den 1. juli 2019 skelnede serviceloven mellem tre plejefamilietyper: netværksplejefamilier², plejefamilier (også omtalt almindelige plejefamilier) og kommunale plejefamilier. Almindelige og kommunale plejefamilier var familier, som enten fik honorering eller vederlag for at have et plejebarn boende. Kommunale plejefamilier adskiller sig fra almindelige plejefamilier ved at være godkendt til at have børn og unge med tungere problemstillinger i pleje. Ved siden af Socialtilsynenes generelt godkendte plejefamilier havde kommunerne mulighed for at godkende en plejefamilie til et konkret barn. Plejefamilier skulle som udgangspunkt godkendes som generelt egnede af socialtilsynet, men kunne jf. SEL § 66 a undtagelsesvist godkendes af kommuner som konkret egnede til et eller flere angivne børn, fx grundet en særlig relation mellem plejefamilien og barnet. Denne type plejefamilier blev bl.a. brugt til plejefamilier, der havde et barn i aflastning.

Kommunerne havde og har endvidere mulighed for konkret at godkende netværksplejefamilier jf. SEL § 66 b, dvs. at en familie i barnets netværk godkendes til at have pågældende barn/børn i pleje. Denne type plejefamilie har nogle andre vilkår end de andre plejefamilietyper. Før

² Som tidligere nævnt indgår netværksplejefamilier ikke i nøgletalsanalysen.

lovændringen kunne anbringende kommuner godkende plejefamilier som konkret egnede efter SEL § 66 a.³

Socialtilsynene benyttede før lovændringen en praksis, hvor de godkendte plejefamilier ud fra fire forskellige belastningsgrader: lav, middel, høj og højeste/kommunal.⁴ Belastningsgraderne indikerede niveauet af børnenes/de unges støttebehov, som en plejefamilie kan godkendes til at varetage (Forslag til Lov om ændring af lov om social service mm., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2).

Med lovikrafttrædelsen indførtes en ny kategorisering af generelt godkendte plejefamilier med tre nye plejefamilietyper, der skal sikre et bedre match med de behov, som børn i plejefamilier har.⁵ Den nye kategorisering består foruden netværksplejefamilier af følgende tre plejefamilietyper:

- Almene plejefamilier: familier, der er godkendt til at varetage omsorgen samt sikre udvikling og trivsel for børn og unge med lette til moderate støttebehov.
- Forstærkede plejefamilier: familier, der er godkendt til at varetage omsorgen samt sikre udvikling og trivsel for børn og unge med moderate til svære støttebehov.
- Specialiserede plejefamilier: familier, der er godkendt til at varetage omsorgen samt sikre udvikling og trivsel for børn og unge med svære støttebehov (Bekendtgørelse af lov om social service, § 66 a).

Socialtilsynene har siden 1. juli 2019 godkendt nye plejefamilier efter de nye plejefamilietyper. Plejefamilier, der er godkendt før lovændringen, har løbende, i forbindelse med driftsorienterede tilsyn, fået ændret godkendelsen, jf. de nye typologier til hhv. almen, forstærket eller specialiseret plejefamilie. Alle godkendte plejefamilier skal jf. overgangsbestemmelserne være omkategoriseret pr. 1. januar 2021. De nye plejefamilietyper er direkte overførbare til socialtilsynenes tidligere eksisterende godkendelsespraksis, der tog udgangspunkt i belastningsgrader. Almene plejefamilier svarer til kategorierne "lav" og "middel", forstærkede plejefamilier svarer til kategorien "høj" og specialiserede plejefamilier svarer til kategorien "højeste/kommunal" (Forslag til Lov om ændring af lov om social service mm., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.1.3).

Opgørelse af plejefamilietyper

Nedenstående tabel viser antal generelt godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på de forskellige belastningsgrader ultimo 2018, dvs. før lovændringens ikrafttræden.

Tabel 2
Antal godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på belastningsgrad, pr. 31.12.2018

Belastningsgrad	Socialtilsyn Nord	Socialtilsyn Midt	Socialtilsyn Syd	Socialtilsyn Øst	Socialtilsyn Hovedstaden	I alt
Lav	21	51	117	72	85	346

³ Efter lovændringens ikrafttrædelse kan kommunerne ikke foretage konkrete godkendelser af plejefamilier (netværksplejefamilier undtaget). Plejefamilier, der var konkret godkendte på tidspunktet for lovens ikrafttræden, beholder deres (konkrete) godkendelse indtil anbringelsen af det eller de nærmere angivne børn ophører.

⁴ Praksis vedrørende de eksplicite kriterier, der lægges til grund for de enkelte støttebehov, er dog ikke ensartet på tværs af socialtilsynene. Dette betyder, at der kan være forskel på, hvilken belastningsgrad sammenlignelige ansøgere godkendes til i de fem socialtilsyn.

⁵ Nye plejefamilietyper knytter sig foruden delinitiativ 1 også til delinitiativ 2, der skal sikre en mere ensartet godkendelse af plejefamilier jf. afsnit 2.2.

Belastningsgrad	Socialtilsyn Nord	Socialtilsyn Midt	Socialtilsyn Syd	Socialtilsyn Øst	Socialtilsyn Hovedstaden	I alt
Middel	570	922	840	658	596	3.586
Høj	417	357	482	362	171	1.789
Højeste	28	54	12	36	23	153
Ukategoriseret	2	2	2	0	0	6
Total	1.038	1.386	1.453	1.128	875	5.880

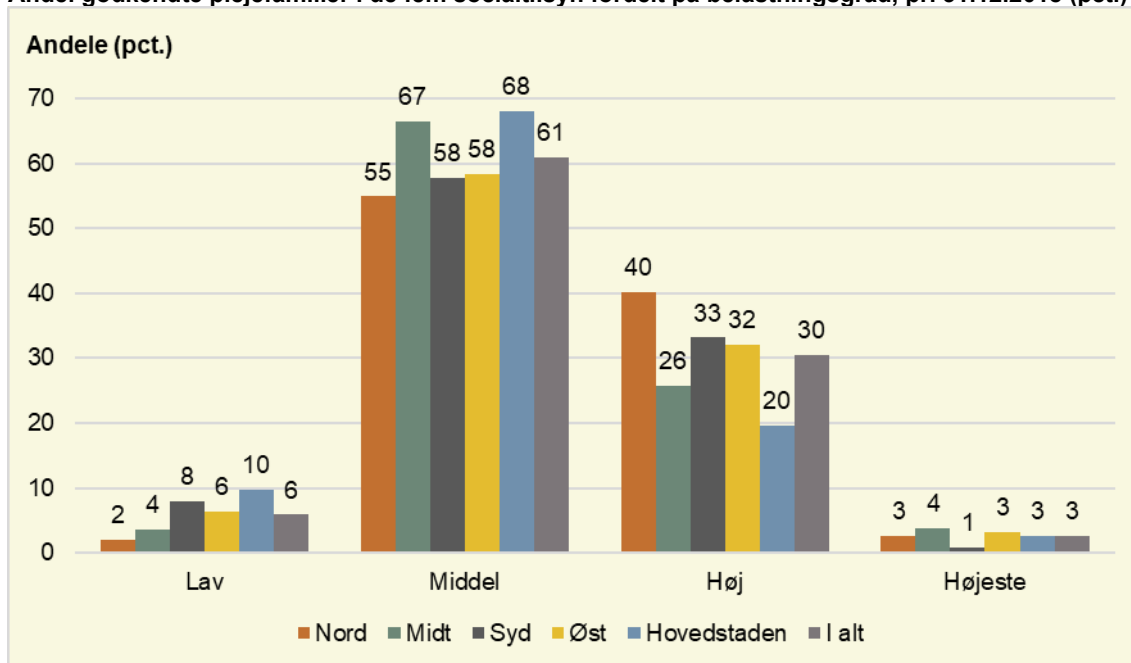
Anm.: Tabellen omfatter almindelige og kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede. Kommunale plejefamilier er altid godkendt til højeste belastningsgrad. Konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Tilbudsportalen.⁶

Det fremgår af tabellen at der ultimo 2018 er 5.880 godkendte almindelige eller kommunale plejefamilier. Størstedelen af plejefamilierne er godkendt til at varetage pleje af børn og unge med støttebehov svarende til belastningsgraden "middel" (61 pct.) og "høj" (30 pct.). Dette går på tværs af alle socialtilsyn.

Nedenstående figur viser den procentvise andel af generelt godkendte plejefamilier i hvert af de fem socialtilsyn fordelt på belastningsgrader ud af det totale antal plejefamilier godkendt af de respektive socialtilsyn. Hertil kommer den gennemsnitlige andel af godkendte plejefamilier i alt fordelt på belastningsgrader.

Figur 2
Andel godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på belastningsgrad, pr. 31.12.2018 (pct.)

⁶ Udtrækket fra Tilbudsportalen varierer en smule fra det totale antal godkendte plejefamilier, som fremgår af Socialtilsynenes egne årsrapporter for 2018 og 2019. Disse opgørelser fremgår af bilagstabel 1 i bilag A. Årsagen til uoverensstemmelserne kendes ikke.

Anm.: N=5.880. Tabellen omfatter almindelige og kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede. Kommunale plejefamilier er altid godkendt til højeste belastningsgrad. Konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen. Afrundede decimaler.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Tilbudsportalen.

Den største variation i andelen af godkendte plejefamilier fordelt på de forskellige belastningsgrader ses på tværs af Socialtilsyn Nord og Socialtilsyn Hovedstaden. Andelene af plejefamilier godkendt af disse socialtilsyn til belastningsgraden "høj" varierer med 20 procentpoint.

Nedenstående tabel viser antal godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på de forskellige plejefamilietyper ultimo 2019, dvs. efter lovændringens ikrafttræden men inden en fuld indfasning og implementering med frist d. 1 juli 2020.

Tabel 2
Antal godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på plejefamilietype, pr. 31.12.2019

Plejefamilietype	Socialtilsyn Nord	Socialtilsyn Midt	Socialtilsyn Syd	Socialtilsyn Øst	Socialtilsyn Hovedstaden	I alt
Almen plejefamilie	470	694	891	405	373	2.833
Forstærket plejefamilie	410	424	548	320	168	1.870
Specialiseret plejefamilie	32	51	22	30	28	163
Ukategoriseret – Almindelig plejefamilie	104	159	16	332	274	885
Ukategoriseret – Kommunal plejefamilie	0	10	0	11	8	29
Total	1.016	1.338	1.477	1.098	851	5.780

Anm.: Plejefamilier, der pr. 31.12.2019 ikke er omkategoriseret til de nye plejefamilietyper, fremgår af tabellen som ukategoriseret almindelig eller kommunal plejefamilie. Konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen.

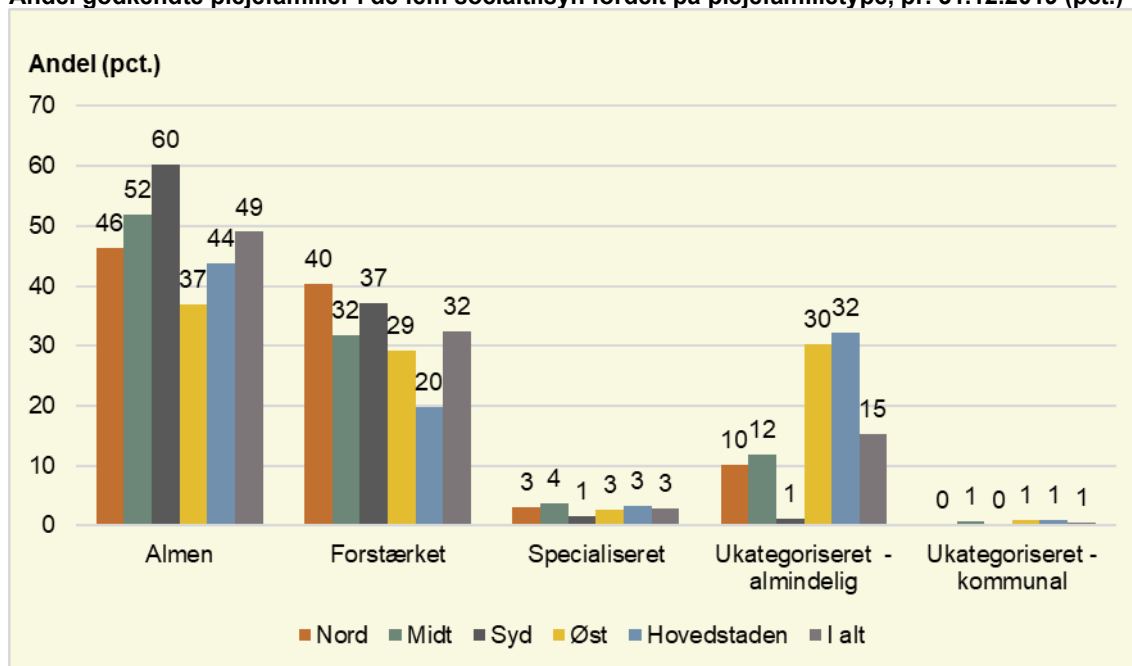
Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Tilbudsportalen.

Det fremgår af tabellen, at der ultimo 2019 er 5.780 godkendte almindelige eller kommunale plejefamilier. Størstedelen af plejefamilierne er godkendt som almene plejefamilier (49 pct.) eller forstærkede plejefamilier (32 pct.), der er godkendt til at varetage omsorgen for børn og unge med hhv. lette til moderate støttebehov samt moderate til svære støttebehov.

885 almindelige plejefamilier og 29 kommunale plejefamilier er endnu ikke omkategoriseret til de nye plejefamilietyper ultimo 2019. Det kan i udgangspunktet forventes, at de kommunale plejefamilier omkategoriseres til specialiserede plejefamilier, mens de almindelige plejefamilier kan fordeles på alle de nye plejefamilietyper.

Nedenstående figur viser den procentvise fordeling af godkendte plejefamilier i hvert af de fem socialtilsyn fordelt på plejefamilietype ud af det totale antal plejefamilier godkendt af de respektive socialtilsyn. Hertil kommer den gennemsnitlige andel af godkendte plejefamilier i alt fordelt på plejefamilietype.

Figur 2
Andel godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på plejefamilietype, pr. 31.12.2019 (pct.)

Anm.: N=5.780. Plejefamilier, der pr. 31.12.2019 ikke er omkategoriseret til de nye plejefamilietyper, fremgår af tabellen som ukategoriseret almindelig eller kommunal plejefamilie. Konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen. Afrundede decimaler.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Tilbudsportalen.

Den største forskel i andelen, der er godkendt som almen plejefamilie, ses på tværs af Socialtilsyn Syd og Socialtilsyn Øst med en forskel på 23 procentpoint. Standardafvigelsen, dvs. hvor langt de forskellige værdier ligger fra middelværdien, er 8,7 procentpoint. For plejefamilietyperne "forstærket plejefamilie" ses den største variation på 20 procentpoint mellem Socialtilsyn Nord og Socialtilsyn Hovedstaden. Standardafvigelsen er her 7,8 procentpoint. Da andelen i kategorierne "Specialiseret plejefamilie" og "Ukategoriseret – kommunal plejefamilie" er meget små, er der stort set ingen variation på tværs af socialtilsyn for disse kategorier. Den største forskel i andelen af ukategoriserede almindelige plejefamilier på 31 procentpoint ses på tværs af Socialtilsyn Syd og Socialtilsyn Hovedstaden. Standardafvigelsen er her 13,5 procentpoint. Denne forskel kan skyldes, at Socialtilsyn Syd administrativt omkategoriserede plejefamilier fra de gamle til de nye typologier ved lovgivningens ikrafttræden, mens de øvrige socialtilsyn har lavet en løbende omkategorisering i forbindelse med de driftsorienterede tilsyn. Det skal påpeges, at de forskellige tilgange til omkategorisering på tværs af socialtilsyn også kan have betydning for, hvordan andelen af godkendte plejefamilier fordeler sig på de øvrige kategorier, som indgår i figur 2.

Ud fra ovenstående fremgår det, at de nye plejefamilietyper er taget i brug, og at omkategorisering af de tidligere generelt godkendte plejefamilier er i gang. Nøgletalsanalysen kan dog ikke sige noget om, hvorvidt formålet med indførelse af de nye plejefamilietyper opnås – herunder at sikre et bedre match mellem børnene og plejefamilierne, samt at plejefamilierne får mere differentieret støtte og vilkår i overensstemmelse med den opgave, som familierne skal løse. Dette forsøges afdækket via en survey, som indgår i 2. statusrapport ultimo 2021, som omtalt indledningsvist.

2.2 Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse

Socialtilsynene godkender plejefamilier som generelt egnede på baggrund af en undersøgelse af plejefamiliens samlede forhold, herunder familiens familiemæssige, uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige forhold. En undersøgelse fra august 2017 foretaget af Socialstyrelsen viser, at der var variation i de fem socialtilsyns praksis for godkendelse af plejefamilier. De nye lovændringer skal sikre, at socialtilsynene implementerer en mere systematisk og ensartet tilgang til godkendelsen af plejefamilier (Forslag til Lov om ændring af lov om social service mm., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.4).

Delinitativ 2 har således til formål at sikre en mere ensartet godkendelse af plejefamilier på tværs af de fem socialtilsyn via et nyt godkendelseskoncept, som beskriver procedurer for, hvordan ansøgere skal godkendes. Et centralt element i det nye godkendelseskoncept er et nyt vidensbaseret grundkursus⁷, der er en integreret del af godkendelsen. Et andet element i godkendelseskonceptet er, at socialtilsynene skal aflægge minimum to besøg i ansøgers hjem bl.a. for at afdække ansøgerens mentaliseringsressourcer, familiedynamik samt eventuelle hjemmeboende børns perspektiver (Socialstyrelsen, 2020b).

I dette afsnit følges der op på socialtilsynenes gennemsnitlige sagsbehandlingstider i forbindelse med godkendelse af nye plejefamilier. Variation i sagsbehandlingstiden på tværs af de fem socialtilsyn for nygodkendelser kan være en indikation på, at der er forskellige tilgange til godkendelsesprocessen i socialtilsynene (Socialstyrelsen, 2019: 3). Der skal dog tages forbehold for, at en mere ensartet sagsbehandlingstid ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at godkendelser af plejefamilier er blevet mere ensartet på tværs af de fem socialtilsyn⁸. Der skal hertil tages forbehold for, at der kun er gået seks måneder fra lovændringens ikrafttrædelse, hvorfor en fuld indfasning og implementering af lovændringen kan variere på tværs af de fem tilsyn.

Opgørelse af sagsbehandlingstider

Af nedenstående figur fremgår socialtilsynenes gennemsnitlige sagsbehandlingstider i forbindelse med godkendelse af nye plejefamilier i 2018 og 2019. De benyttede data opgør den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på årligt basis. Da der ikke foreligger halvårige opgørelser over sagsbehandlingstider, er det ikke muligt i indværende rapport, at sammenligne sagsbehandlingstider hhv. før og efter lovændringernes ikrafttrædelse medio 2019.

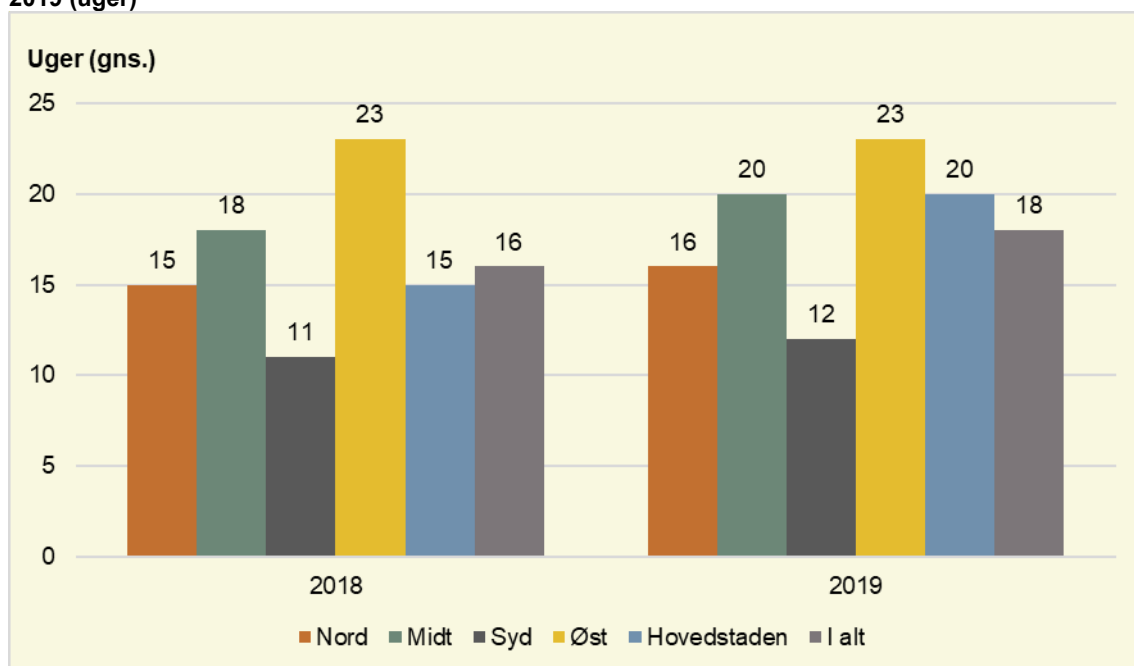
Sagsbehandlingstiden regnes fra tidspunktet, hvor socialtilsynet modtager en ansøgning fra en familie, til der foreligger afgørelse om, hvorvidt familien kan godkendes som plejefamilie.⁹ Det skal påpeges, at der før lovændringens ikrafttræden var en uensartet praksis for, hvornår de enkelte socialtilsyn registrerede ansøgninger om godkendelse.

⁷ Det er ikke muligt, at lave en selvstændig opfølgning på det nye vidensbaserede grundkursus på baggrund af nøgletal. Det nye godkendelseskoncept belyses via survey-data i 2. statusrapport.

⁸ Et andet eksempel på et mål for ensartethed af godkendelse kan være antal plejefamilieansøgere som hhv. afvises af socialtilsynene og som selv tilbagetrækker ansøgninger undervejs i godkendelsesprocessen (antal plejefamilieansøgere i de fem socialtilsyn fordelt på godkendelsesstatus fremgår af næste afsnit). Det er dog ikke muligt, at følge op på kvaliteten af praksis for godkendelse via nøgletal.

⁹ Herunder kan eksempelvis indgå perioder, hvor socialtilsynet afventer nødvendige oplysninger fra plejefamilien, eller perioder hvor en kommende plejefamilie selv har udskudt deltagelse i det lovpligtige kursus for plejefamilier, hvilket er en forudsætning for en eventuel godkendelse.

Figur 3
Socialtilsynenes gennemsnitlige sagsbehandlingstid ifm. godkendelse af nye plejefamilier, 2018 og 2019 (uger)

Anm.: Baseret på 355 nygodkendelser i 2018 og 419 nygodkendelser i 2019. Tallene er afrundede til hele uger. Tallene kan variere fra socialtilsynenes årsrapporter, da Socialstyrelsen har valideret tallene ved eventuelle uoverensstemmelser i opgørelser på tværs af Socialtilsynene. Konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i figuren.

Kilde: Socialstyrelsens årsrapporter om socialtilsynenes virksomhed (Socialstyrelsen, 2019: 8; Socialstyrelsen, 2020a: 10).

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer på tværs af socialtilsynene med op til 12 uger i 2018 og op til 11 uger i 2019. Socialtilsyn Syd har den korteste sagsbehandlingstid i 2018 og 2019 på hhv. 11 og 12 uger i gennemsnit. Socialtilsyn Øst har den længste sagsbehandlingstid på gennemsnitligt 23 uger i både 2018 og 2019.

Udover at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer på tværs af de fem socialtilsyn, så har der også været en udvikling i sagsbehandlingstiden fra 2018 til 2019, som også er forskellig på tværs af de fem socialtilsyn. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er steget for fire af de fem socialtilsyn med 1-5 uger, mens sagsbehandlingstiden er uændret for Socialtilsyn Øst. Samlet set er sagsbehandlingstiden i gennemsnit steget med 2 uger på tværs af socialtilsynene.

Standardafvigelsen for den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på tværs af socialtilsyn er 4,4 uger i 2018 og 4,3 uger i 2019. Standardafvigelsen er et udtryk for spredningen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på tværs af de fem socialtilsyn. Den lille forskel i standardafvigelsen fra 2018 til 2019 indikerer, at variationen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på tværs af socialtilsynene stort set er uændret fra 2018 til 2019.

Variationerne i sagsbehandlingstiden på tværs af socialtilsynene kan indikere, at der kan være forskellige tilgange til godkendelsesprocessen samt forskellige måder at tilrettelægge godkendelsesprocessen på i socialtilsynene.

Stigningen i sagsbehandlingstid fra 2018 til 2019 kan skyldes implementeringen af det nye godkendelseskoncept, der trådte i kraft med lovændringen pr. 1. juli 2019. Det fremgår dog ikke af resultaterne, om sagsbehandlingstiden er øget på sager, der er registreret i første eller andet halvår af 2019, og om der i det hele taget er variation i sagsbehandlingstiden på tværs af de to halvår. Det forventes, at sagsbehandlingstider for 2020 kan give en bedre indikation på, hvorvidt det nye godkendelseskoncept bevirker mere ensartede tilgange til godkendelsesprocessen på tværs af de fem socialtilsyn. Disse opgørelser rapporteres i 2. statusrapport ultimo 2021.

2.3 Delinitiativ 5: Afskaffelse af de konkrete godkendelser

Før lovændringens ikrafttræden skulle almindelige og kommunale plejefamilier være godkendt enten som generelt egnede af socialtilsynet eller som konkret egnede af den anbringende kommune. Plejefamilier skulle som udgangspunkt godkendes som generelt egnede af socialtilsynet, men kunne i særlige tilfælde godkendes af kommuner som konkret egnede til et eller flere angivne børn, hvor en særlig relation mellem plejefamilien og barnet bevirkede, at plejefamilien kunne undtages fra kravet om godkendelse som generelt egnede.

Muligheden for at godkende en plejefamilie som konkret egnede bevirkede, at der ikke blev stillet de samme kvalitetskrav på tværs af plejefamilier. Ligeledes betød det, at ikke alle plejefamilier var underlagt et uvildigt tilsyn med kvaliteten og forholdene i plejefamilien fra et socialtilsynene, da der i konkret godkendte plejefamilier alene føres tilsyn i forbindelse med den anbringende kommunes personrettede tilsyn med barnet.

Med lovændringerne på familieplejeområdet blev kommunernes mulighed for at foretage konkrete godkendelser af plejefamilier afskaffet med det formål om at skabe mere ensartede faglige krav i forbindelse med godkendelse af plejefamilier på tværs af landet, også jf. delinitiativ 2 vedr. mere ensartet godkendelse (Forslag til Lov om ændring af lov om social service mm., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.2). Formålet med forslaget om at afskaffe de konkrete godkendelser er ydermere, at alle plejefamilier bliver underlagt de samme kvalitetskrav, gennemgår en grundig og professionel godkendelse, hvor det sikres, at familien er egnet til at påtage sig opgaven, og herefter modtager et regelmæssigt og uvildigt tilsyn (Kommentareret høringsnotat over forslag til lov om ændring af lov om social service mm., pkt. 2.3).¹⁰

Det er via nøgletal muligt at opgøre fordelingen over godkendelsesstatus for familier, der ansøger om godkendelse som plejefamilie ved socialtilsynene. Derudover er det muligt at opgøre socialtilsynenes anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ved driftsorienterede tilsyn og godkendelser. Med afskaffelse af de konkrete godkendelser kan det forventes, at flere plejefamilier vil blive godkendt som generelt egnede, og at socialtilsynene heraf skal føre tilsyn med flere plejefamilier.

Opgørelse af godkendelsesstatus

Nedenstående tabel viser antallet af plejefamilieansøgere ved de fem socialtilsyn opdelt på godkendelsesstatus i 2018 og 2019. Antallet er baseret på data fra årsrapporter, hvor data opgøres på årlig basis, hvormed det ikke er muligt at sammenligne antallet af plejefamilieansøgere hhv. før og efter lovændringernes ikrafttrædelse medio 2019.

¹⁰ Allerede konkret godkendte plejefamilier skal ikke regodkendes af socialtilsynet som generelt egnede efter lovændringens ikrafttræden d. 1. juli 2019. De hidtil gældende regler finder således anvendelse, indtil anbringelsen af det eller de nærmere angivne børn ophører. Lovændringen omfatter ikke netværksplejefamilier samt kommunernes mulighed for at anbringe børn og unge akut i en ikke-godkendt plejefamilie. Disse plejefamilietyper indgår ikke i denne nøgletalsanalyse.

Tabel 3
Antal plejefamilieansøgere i de fem socialtilsyn fordelt på godkendelsesstatus, 2018 og 2019

Socialtilsyn	Godkendt uden vilkår		Godkendt med vilkår		Ikke godkendt		Ansøgning om godkendelse tilbagetrukket		I alt	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Nord	80	94	0	5	3	13	19	13	102	125
Midt	61	83	4	0	1	7	31	34	97	124
Syd	90	127	2	0	13	-	43	-	148	190
Øst	47	46	0	0	3	1	52	36	102	83
Hovedstaden	67	60	4	4	14	7	33	31	118	102
Total	345	410	10	9	34	-	178	-	567	624

Anm.: Det har ikke været muligt at få oplyst antal ansøgninger, der hhv. er tilbagetrukket eller ikke er godkendt, under Socialtilsyn Syd i 2019. Det fremgår dog, at der har været tre afslag i sidste halvdel af 2019. Det samlede antal ansøgninger i 2019 er ca. 63, hvoraf størstedelen udgør tilbagetrukne ansøgninger (Socialtilsyn Syd, 2019: 27, 50). I tabellen indgår de 63 ansøgninger i kolonnen "I alt". Konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen.

Kilde: De fem socialtilsyns årsrapporter for 2018 og 2019 samt Socialstyrelsens årsrapport for 2018 og 2019.¹¹

Socialtilsynene har ansvaret for at behandle ansøgninger om godkendelse fra ansøgere, der ønsker at blive generelt godkendt som plejefamilie. I 2018 har 567 familier ansøgt om at blive plejefamilie, og i 2019 har 624 ansøgt.

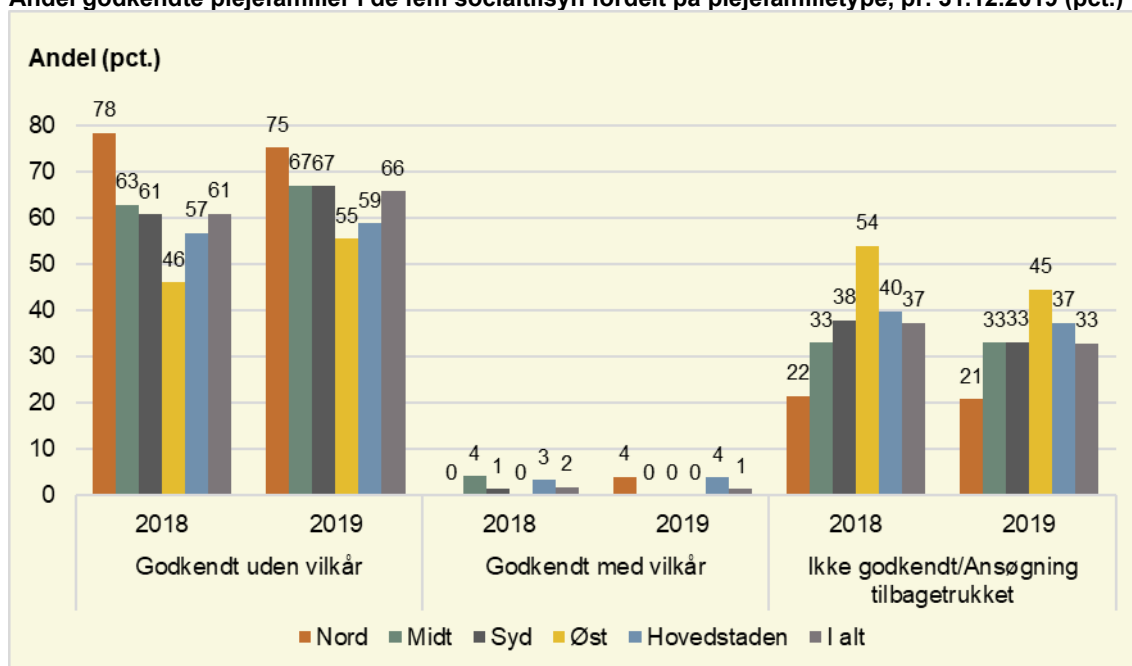
Socialtilsyn Syd har modtaget flest ansøgninger hhv. 148 og 190 i 2018 og 2019. I 2018 har Socialtilsyn Midt modtaget færrest ansøgninger (97), mens Region Øst har modtaget færrest ansøgninger (83) i 2019.

Størstedelen af ansøgningerne godkendes. Socialtilsynene har mulighed for at godkende en plejefamilie med vilkår. Det betyder, at der opstilles vilkår, som plejefamilien skal opfylde inden for en fastsat periode. Årsager til afslag på ansøgninger kan eksempelvis være, at det vurderes, at ansøgerne ikke har tilstrækkelige personlige eller faglige kompetencer til at varetage opgaven, eller at ansøgerne ikke har tilstrækkelige økonomiske ressourcer til at sikre et plejebarn en stabil anbringelse. Endeligt fremgår det, at en forholdsvis stor andel af ansøgerne trækker deres ansøgning om godkendelse tilbage. Tilbagetrækning kan eksempelvis forekomme, hvis en familie under ansøgningsprocessen vurderer, at de har svært ved at tilpasse deres liv med at have et eller flere plejebørn.

Nedenstående figur viser andelen af plejefamilieansøgere i hvert af de fem socialtilsyn fordelt på godkendelsesstatus ud af det totale antal plejefamilieansøgere i de respektive socialtilsyn. Hertil kommer andelen af plejefamilieansøgere i alt fordelt på godkendelsestype.

¹¹ Der er uoverensstemmelse mellem antal ansøgninger i disse kilder og Tilbudsportalen. Et udtræk fra Tilbudsportalen viser, at der i 2018 var 623 plejefamilieansøgere dvs. 56 ansøgere mere end, hvad der fremgår af tabellen. Fordelingerne over antal ansøgere på tværs af socialtilsyn og godkendelsesstatus er dog nogenlunde ens for de to kilder. Det har ikke været muligt at få et komplet udtræk fra Tilbudsportalen over ansøgere fordelt på godkendelsesstatus for både 2018 og 2019. Der bør på denne baggrund tages forbehold for usikkerhed i resultaterne.

Figur 4
Andel godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på plejefamilietype, pr. 31.12.2019 (pct.)

Anm.: Baseret på 567 plejefamilieansøgere i 2018 og 624 plejefamilieansøgere i 2019. Konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen. Afrundede decimaler.

Kilde: Socialstyrelsens årsrapport om socialtilsynenes virksomhed samt de fem socialtilsyns årsrapporter for 2018 og 2019.

Det fremgår af figuren at der er forskel i andelen af ansøgere der godkendes på tværs af de fem socialtilsyn både i 2018 og 2019. Andelen af ansøgere, der blev godkendt uden vilkår i 2018, varierer med 32 procentpoint. Andelen er mindst i Socialtilsyn Øst (46 pct.), og størst i Socialtilsyn Nord (78 pct.). Standardafvigelsen, dvs. hvor langt de forskellige værdier for de fem socialtilsyn ligger fra middelværdien, er 13,1 procentpoint. I 2019 varierer andelen, der blev godkendt uden vilkår, med 20 procentpoint. Andelen er ligesom i 2018 mindst i Socialtilsyn Øst (55 pct.), og størst i Socialtilsyn Nord (75 pct.). Standardafvigelsen er her 8,2. Den totale andel af ansøgere, der godkendes, stiger fra 61 pct. i 2018 til 66 pct. i 2019.

Andelen af plejefamilieansøgere, der godkendes med vilkår, varierer mellem 0 pct. og 4 pct. på tværs af socialtilsynene i 2018 og 2019. Samlet set godkendes 2 pct. af ansøgerne med vilkår i 2018, mens andelen er 1 pct. i 2019.

Andelen af plejefamilieansøgere, der får afslag på deres ansøgning eller selv trækker deres ansøgning tilbage, varierer på tværs af socialtilsynene. Den største variation ses mellem Socialtilsyn Nord (færrest) og Socialtilsyn Øst (flest). Forskellen på tværs af de to socialtilsyn er 32 procentpoint i 2018 og 24 procentpoint i 2019. Standardafvigelsen er 13,3 i 2018 og 9,8 i 2019. Samlet set er andelen af ansøgere, der ikke godkendes eller trækker deres ansøgning tilbage, faldet med 4 procentpoint fra 2018 til 2019.

Det er ikke til at sige, om forskelle i fordelingen over godkendelsesstatus i 2018 og 2019 skyldes lovændringens implementering i sidste halvår af 2019. Fordelingerne har ikke været stabile over tid. Af Socialtilsynenes årsrapporter fremgår det, at andelen af godkendte ansøgninger også er steget fra 2017 til 2018.

Opgørelse af tilsynsbesøg

Nedenstående tabel viser antallet af tilsynsbesøg hos plejefamilier i forbindelse med godkendelse og driftsorienterede tilsyn i 2018 og 2019 fordelt på de fem socialtilsyn.

Tabel 4
Socialtilsynenes antal af tilsynsbesøg ifm. hhv. godkendelse og driftsorienterede tilsyn samt gennemsnitlige antal tilsynsbesøg ifm. hhv. godkendelse og driftsorienterede tilsyn pr. plejefamilie, 2018 og 2019

Socialtilsyn	Tilsynsbesøg 2018				Tilsynsbesøg 2019			
	Driftsorienteret tilsynsbesøg	Driftsorienteret tilsynsbesøg pr. plejefamilie	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser pr. nygodkendt plejefamilie	Driftsorienteret tilsynsbesøg	Driftsorienteret tilsynsbesøg pr. plejefamilie	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser pr. nygodkendt plejefamilie
Nord	1.261	1,3	159	2,0	1.203	1,3	200	2,0
Midt	1.400	1,0	94	1,4	1.336	1,0	151	1,8
Syd	2.375	1,7	227	2,5	2.636	2,0	299	2,4
Øst	1.268	1,2	154	3,3	1.220	1,2	158	3,4
Hovedstaden*	948	1,2	157	2,2	906	1,1	197	3,1
Total	7.252	1,3	791	2,2	7.301	1,3	1.005	2,4

Anm.: Der kan i forbindelse med ét og samme tilsyn aflægges flere tilsynsbesøg. Tabellen opgør antal driftsorienterede tilsynsbesøg og tilsynsbesøg ifm. godkendelser. Det gennemsnitlige antal driftsorienterede tilsynsbesøg pr. plejefamilie opgøres som antal driftsorienterede tilsynsbesøg ud af antallet af godkendte plejefamilier, jf. bilagstabel 1 i bilag A. Det gennemsnitlige antal tilsynsbesøg ifm. godkendelser pr. nygodkendt plejefamilie opgøres som antal tilsynsbesøg ifm. med godkendelser ud af antallet af nygodkendte plejefamilier, jf. bilagstabel 1 i bilag A. Tilsyn med konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen. *Data for 2018 for Socialtilsyn Hovedstaden afviger fra data fra socialtilsynets årsrapport og Socialstyrelsens årsrapport. Der er en forskel på 2 tilsynsbesøg. Årsagen til uoverensstemmelsen kendes ikke og ej heller hvorvidt det er på driftsorienterede tilsynsbesøg eller godkendelser.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn for 2018 og 2019

Socialtilsynet skal efter lov om socialtilsyn § 4 stk. 1 føre tilsyn med de generelt godkendte plejefamilier. Det driftsorienterede tilsyn skal foretages minimum én gang årligt og har bl.a. til formål at følge op på, om forudsætningerne for den generelle godkendelse fortsat er tilstede. Med den nye lovgivning pr. 1. juli 2019, skal socialtilsynet i forbindelse med godkendelsen af plejefamilier aflægge minimum to tilsynsbesøg i ansøgers hjem, jf. afsnit 2.2. vedr. delinitiativ 2. Før lovændringens ikrafttræden havde socialtilsynene forskellig praksis for hvor mange besøg, de aflagde i forbindelse med godkendelse af plejefamilier. Ovenstående tabel 4 angiver tilsynsbesøg foretaget ved godkendte plejefamilier (driftsorienteret tilsyn) og nygodkendte plejefamilier. Opgørelsen skal læses med forbehold, da socialtilsynenes fulde indfasning af lovændringen forventes at være fundet sted d. 1. juli 2020 og opgørelsen fungerer dermed i højere grad som en baseline for den efterfølgende statusrapport, som vil foreligge ultimo 2021.

I 2018 og 2019 havde de fem socialtilsyn samlet set aflagt hhv. 7.252 og 7.301 driftsorienterede tilsynsbesøg og 791 og 1.005 tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser af plejefamilier. Socialtilsyn Syd har aflagt flest tilsynsbesøg både i 2018 og 2019, mens Socialtilsyn

Hovedstaden har aflagt færrest tilsynsbesøg. Her skal der tages højde for, at Socialtilsyn Syd fører tilsyn med flere plejefamilier end Socialtilsyn Hovedstaden, jf. Bilagstabel 1 i bilag A.

Alle socialtilsyn har gennemsnitligt foretaget mindst ét driftsorienteret tilsynsbesøg pr. godkendt plejefamilie i hvert opgørelsesår. Alle socialtilsyn har, med undtagelse af Socialtilsyn Midt, gennemsnitligt foretaget mindst to tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser pr. nygodkendt plejefamilie i hvert opgørelsesår. Lovændringen forventes at være fuldt indfaset og implementeret d. 1. juli 2020, og det kan derfor ikke konkluderes på baggrund af indeværende opgørelse, hvorvidt Socialtilsyn Midt efter 1. juli 2019 gennemfører minimum to tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelse af nye plejefamilier.

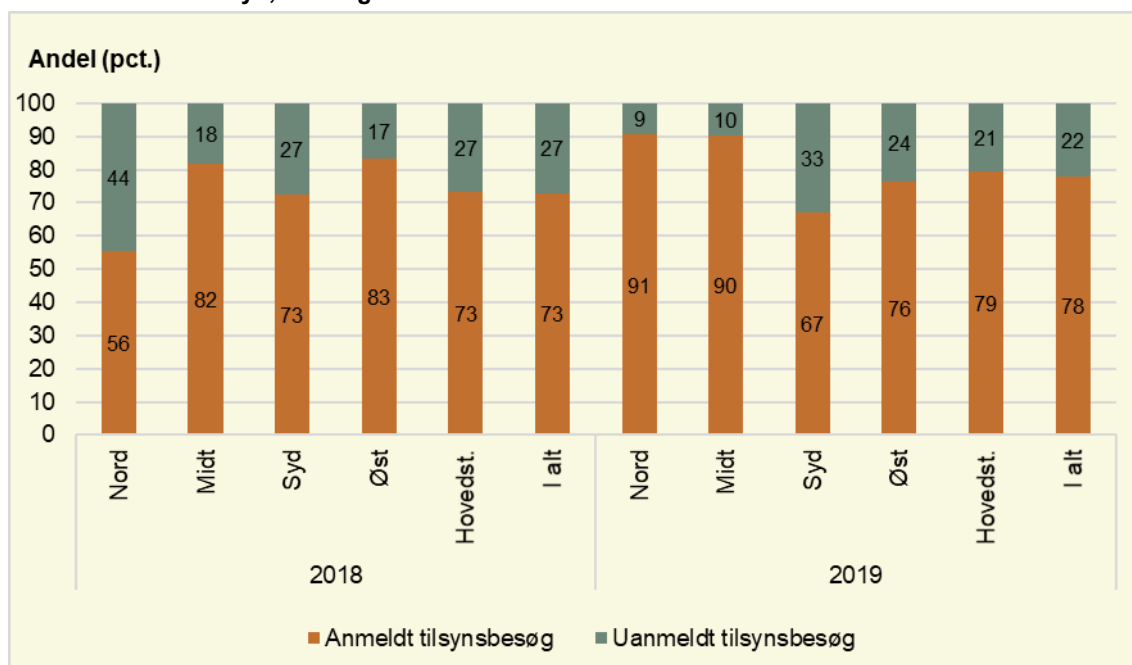
Opgørelsen af det gennemsnitlige antal driftsorienterede tilsynsbesøg pr. plejefamilie viser, at den største variation forekommer mellem Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Syd på hhv. 0,7 og 1 tilsynsbesøg pr. plejefamilie i 2018 og 2019. Opgørelsen af det gennemsnitlige antal tilsynsbesøg pr. plejefamilie i forbindelse med godkendelser viser, at den største variation forekommer mellem Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Øst på hhv. 1,9 og 1,6 tilsynsbesøg pr. nygodkendt plejefamilie i 2018 og 2019.

Samlet set har der i gennemsnit været 1,3 driftsorienterede tilsynsbesøg pr. plejefamilie i 2018 og 2019 samt hhv. 2,2 og 2,4 tilsynsbesøg pr. plejefamilie i forbindelse med godkendelser i 2018 og 2019. Antallet af tilsynsbesøg varierer ikke betydeligt over tid for de enkelte socialtilsyn, dog ses der en stigning på 0,9 tilsynsbesøg pr. plejefamilie i forbindelse med godkendelse i Socialtilsyn Hovedstaden.

Tilsynene er ifølge lov om socialtilsyn § 7, stk. 2, nr. 1 forpligtigede til at aflægge både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg. I 2018 blev der foretaget 5.890 anmeldte tilsynsbesøg og 2.151 uanmeldte tilsynsbesøg. I 2019 blev der foretaget 6.506 anmeldte tilsynsbesøg og 1.800 uanmeldte tilsynsbesøg.

Nedenstående figur viser andelen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg fordelt på de fem socialtilsyn i 2018 og 2019.

Figur 5
Socialtilsynenes andel af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ifm. godkendelse og driftsorienterede tilsyn, 2018 og 2019

Anm.: Baseret på 8.041 tilsynsbesøg i 2018 og 8.306 tilsynsbesøg i 2019. Antal tilsynsbesøg i Socialtilsyn Syd afviger fra antallet opgivet i socialtilsynets egen årsrapport, da Socialstyrelsens årsrapport inkluderer tilsynsbesøg foretaget ved godkendelser. Tilsyn med konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, indgår ikke i tabellen. Afrundede decimaler.

Kilde: Socialstyrelsens årsrapporter om socialtilsynenes virksomhed (Socialstyrelsen, 2019: 6; Socialstyrelsen, 2020a: 7).

Der ses et lille fald i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg fra 2018 (27 pct.) til 2019 (22 pct.). Andelen af uanmeldte tilsynsbesøg i 2019 er dog fortsat højere end i 2016 og 2017 (Socialstyrelsen, 2020a: 7).

Der er stor variation i andelen af uanmeldte og anmeldte tilsynsbesøg på tværs af de fem socialtilsyn. I 2018 har Socialtilsyn Nord den højeste andel af uanmeldte tilsynsbesøg på 44 pct., og Socialtilsyn Øst har den laveste andel på 17 pct. I 2019 har Socialtilsyn Syd den højeste andel af uanmeldte tilsynsbesøg på 33 pct., og Socialtilsyn Nord har den laveste andel på 9 pct. På tværs af socialtilsynene er forskellen i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg således 27 procentpoint i 2018 og 24 procentpoint i 2019.

Det er Socialstyrelsens vurdering, at den store variation i socialtilsynenes brug af uanmeldte tilsynsbesøg kan indikere, at der på tværs af de fem socialtilsyn endnu ikke er en ensartet praksis for i hvilket omfang og ud fra hvilke kriterier, der gennemføres tilsyn¹² (Socialstyrelsen, 2020a: 8).

¹² Socialtilsynene oplyser, at der på tværs af alle fem socialtilsyn er en fælles ambition om, at alle tilbud og plejefamilier skal modtage både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg over en 3-4 årig periode. Socialtilsynene oplyser desuden, at de har udviklet et fælles dataoverblik på bl.a. uanmeldte tilsynsbesøg, hvor de kan følge, i hvilket omfang der forekommer en u hensigtsmæssig uensartethed i tilsynspraksis.

2.4 Det overordnede formål: Mere kvalitet i plejefamilierne

Satspuljeaftalen "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" skal overordnet set sikre et løft af plejefamilieområdet.

Med aftalen ønsker partierne bl.a. at sikre et løft af plejefamilieområdet, så børn anbragt i plejefamilier får den indsats, de har brug for, og risikoen for sammenbrud i anbringelserne minimeres (Forslag til Lov om ændring af lov om social service mm., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 1).

Nedenfor følges der først op på målet om minimering af sammenbrud, ved en opgørelse af andelen af børn og unge i plejefamilier, der skifter anbringelser hhv. før og efter lovændringens ikrafttræden. Opgørelsesmetoden er behæftet med usikkerhed, hvilket fremgår af boks 1. Efterfølgende vises socialtilsynenes iværksatte sanktioner i forbindelse med tilsyn med plejefamilierne, hvilket ligeledes knytter sig til målet om øget kvalitet i plejefamilierne.

Opgørelse af anbringelsesskift

Boks 1

Metode til opgørelse af skift i anbringelser

Opgørelserne af skift i anbringelsessted er baseret på registerdata. Der er gjort brug af Danmarks Statistiks forløbs og hændelsesregistre vedr. anbragte børn og unge (BUAF og BUAH).

Af opgørelserne fremgår det totale antal børn og unge under 18 år, der har været anbragt i plejefamilie i første og sidste halvår af 2018 og 2019. Hertil kommer andelen af disse børn og unge, der er registreret med skift i anbringelsessted i samme periode. I modsætning til nøgletalsanalysens øvrige opgørelser indgår børn og unge, der er anbragt i konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, i opgørelserne.

Kommuner skal indberette hændelser vedr. anbringelser herunder iværksættelse af ændret anbringelsessted til Danmarks Statistik. Antallet af skift i anbringelsessted vurderes at være underestimeret, da der er indikationer på, at kommunerne ikke altid får indberettet skift i anbringelsessted til Danmarks Statistik.

Det skal yderligere påpeges, at ændret anbringelsessted udelukkende registreres ved skift mellem forskellige anbringelsestyper. Det kan eksempelvis være skift mellem anbringelse i almindelig plejefamilie, netværksplejefamilie, døgninstitution mv. Ligeledes registreres skift fra eksempelvis en konkret godkendt plejefamilie til en generelt godkendt plejefamilie. Der registreres således ikke skift fra eksempelvis en generelt godkendt almindelig plejefamilie til en anden generelt godkendt almindelig plejefamilie.

Kommunerne registrerer ikke hvilken anbringelsestype, der skiftes fra, men derimod hvilken anbringelsestype, der skiftes til. Da opgørelsen skal indfange børn og unge anbragt i plejefamilier og ikke fx døgninstitution, er opgørelserne af skift i anbringelse betinget på, at personer er registreret med en plejefamilieanbringelse forud for datoen for anbringelsesskiftet.

For at kompensere for manglende indberetninger jf. ovenstående omfatter opgørelserne vedr. skift i anbringelse også børn og unge, der i opgørelsesperioderne er registreret med mere end én hændelseskode for a) afslutning af anbringelse, og/eller mere end én hændelse for b) iværksættelse af anbringelse og/eller mere end én hændelseskode for c) hjemgivelse/ophør af anbringelse. Hertil kommer børn og unge, der inden for opgørelsesperioderne er registreret med ophør af en anbringelse og samtidig eller efterfølgende er registreret med afslutning af og/eller iværksættelse af en anbringelse.

Det skal påpeges, at opgørelserne af skift i anbringelse også kan omfatte midlertidige ophør af anbringelsesforløb, da opgørelserne også kan indfange børn og unge, der fjernes fra en plejefamilie midlertidigt og efterfølgende anbringes i samme plejefamilie igen.

På baggrund af ovenstående skal der tages forbehold for, at resultaterne kan være forbundet med stor usikkerhed.

Nedenstående tabel viser antallet af børn og unge anbragt i familiepleje i hhv. første og andet halvår af 2018 og 2019. Hertil kommer andelen af disse børn og unge, der er registreret med minimum ét skifte i anbringelsessted inden for de samme tidsperioder. Tabellen udgør antal unikke børn og unge, dvs. at et individ kun indgår én gang i tabellen uanset antallet af anbringelser.

Tabel 5
Børn og unge i plejefamilie, der skifter anbringelsessted, første og andet halvår af 2018 og 2019

Opgørelsesperiode	Antal plejefamilieanbragte i alt	Antal plejefamilieanbragte med skift	Andel plejefamilieanbragte med skift (pct.)
Første halvår 2018	6.264	157	2,5
Andet halvår 2018	6.259	160	2,6
Første halvår 2019	6.145	146	2,4
Andet halvår 2019	6.021	139	2,3

Anm.: Andelen af skift i anbringelsessted vurderes at være underestimeret, da der er indikationer på, at kommunerne ikke altid får indberettet skift i anbringelsessted til Danmarks Statistik.

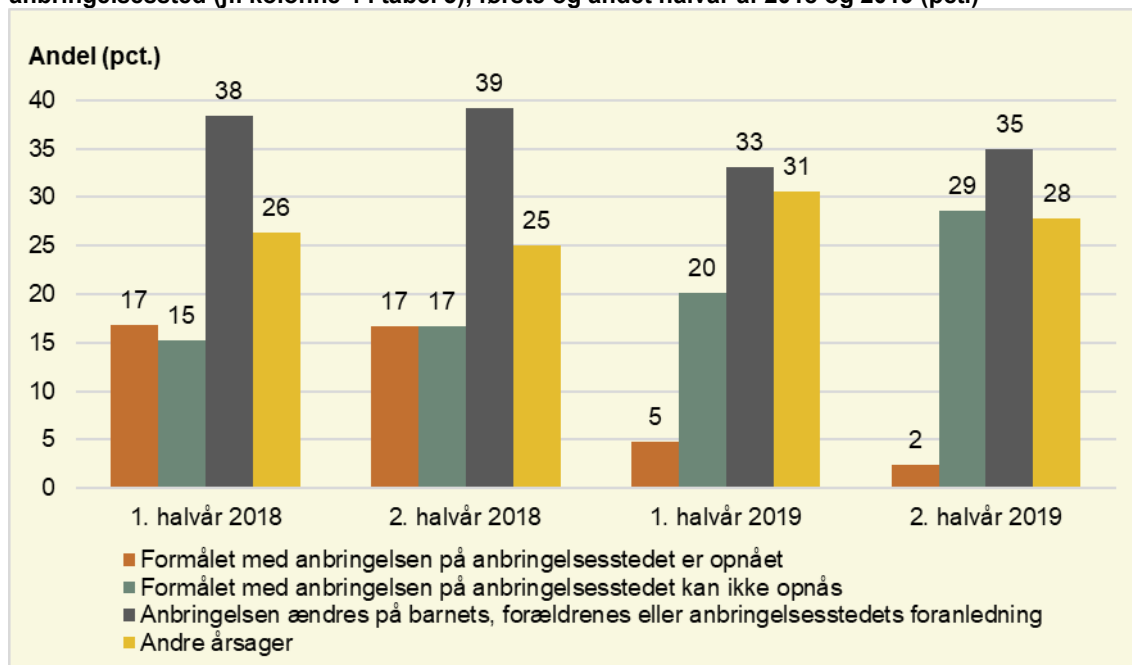
Kilde: Egne beregninger baseret på Danmarks Statistiks forløbs- og hændelsesregistre vedr. anbragte børn og unge.

Mellem 6.021 og 6.264 børn og unge er anbragt ved en plejefamilie i løbet af hhv. første og sidste halvår af 2018 og 2019. Andelen, af disse, der har skiftet anbringelse inden for de samme perioder, varierer ikke betydeligt over tid. I andet halvår af 2018 findes den største andel på 2,6 pct., mens den mindste andel på 2,3 pct. findes i andet halvår af 2019.

Med de beskrevne forbehold i boks 1 indikerer opgørelsen ikke et tydeligt fald i andelen af børn og unge, der oplever brud i deres plejefamilieanbringelse, efter ikrafttrædelsen af lovændringen på plejefamilieområdet pr. 1. juli 2019. Det kan formodes, at eventuelle ændringer som følge af lovændringen på kontinuitet i anbringelse, først vil vise sig på længere sigte, når de forskellige initiativer er velimplementeret.

I nedenstående figur ses fordelingen af årsager til skift i anbringelsessted blandt plejefamilieanbragte børn og unge i første og andet halvår af 2018 og 2019. Dvs. at tabellen udelukkende omfatter de 2,3-2,6 pct., der jf. tabel 5 skifter anbringelsessted. Kommuner kan angive flere årsager til hver iværksatte anbringelsesændring. Dvs. at ét skifte i anbringelsessted kan indgå under flere årsagskategorier.

Figur 6
Fordeling af årsager til anbringelsesskifte blandt plejefamilieanbragte børn og unge, der skifter anbringelsessted (jf. kolonne 4 i tabel 5), første og andet halvår af 2018 og 2019 (pct.)

Anm.: N=125 i første halvår 2018, 120 i andet halvår 2018, 124 i første halvår 2019 og 126 i andet halvår 2019. Andelen af skift i anbringelsessted vurderes at være underestimeret, da der er indikationer på, at kommunerne ikke altid får indberettet skift i anbringelsessted til Danmarks Statistik. Derudover er der ikke nødvendigvis konsistens i angivelse af årsagskategorier på tværs af kommuner. Andelen på tværs af årsagskategorier summer ikke 100 pct., da kommuner kan angive flere årsager til hver enkelt genanbringelse. Afrundede decimaler.

Kilde: Egne beregninger baseret på Danmarks Statistiks forløbs- og hændelsesregistre vedr. anbragte børn og unge.

Den hyppigst forekommende årsag til ændret anbringelsessted er 'anbringelsen ændres på barnets, forældrenes eller anbringelsesstedets foranledning' i alle opgørelsesperioderne. Dette gælder for 33-39 pct. af anbringelsesskiftene (baseret på mellem 120 og 126 børn og unge i de forskellige tidsperioder). Andelen af skift begrundet med årsagen 'formålet med anbringelsen på anbringelsesstedet er opnået' er faldet fra 17 pct. i hhv. første og andet halvår af 2018 til 5 pct. i første halvår af 2019 og 2 pct. i andet halvår af 2019. Disse registreringer dækker eksempelvis over skift som følge af ændringer i børnenes støttebehov, eller hvis anbringelsen har været midlertidig, da barnet har været i venteposition til et andet anbringelsessted. Hjemgivelse indgår ikke i registreringerne. Andelen af skift begrundet med årsagen 'formålet med anbringelsen på anbringelsesstedet kan ikke opnås' er steget over tid fra hhv. 15 pct. og 17 pct. i første og sidste halvår af 2018 til hhv. 20 pct. og 29 pct. i første og sidste halvår af 2019.

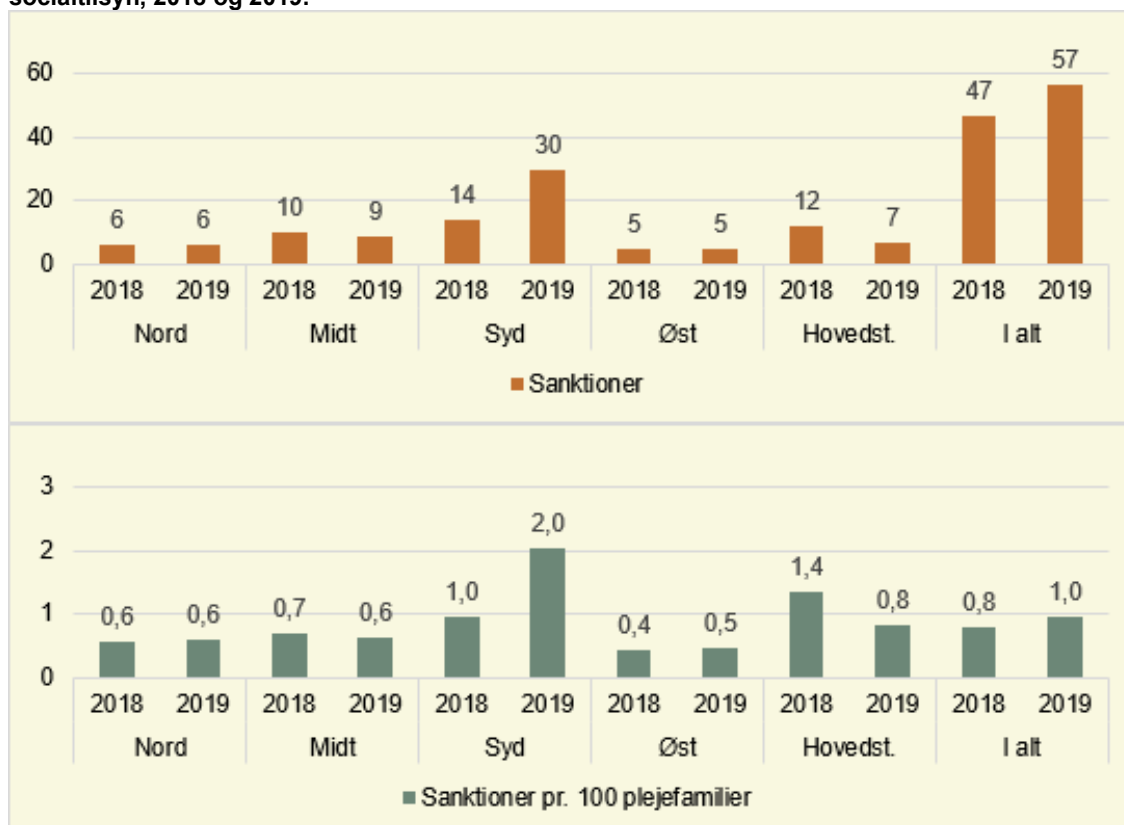
Opførelse af sanktioner

Socialtilsynene kan i forbindelse med tilsyn iværksætte forskellige former for sanktioner, hvis en plejefamilie ikke lever op til den fornødne kvalitet. Socialtilsynenes sanktionsmuligheder omfatter godkendelse med vilkår, påbud, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse.

Godkendelse med vilkår indgår i afsnit 2.3 vedrørende delinitiativ 5 om afskaffelse af de konkrete godkendelser. Nedenstående tabel viser antal iværksatte sanktioner baseret på de øvrige sanktionstyper. For at tage højde for varierende porteføljestørrelser på tværs af de fem socialtilsyn er antallet af sanktioner også angivet pr. 100 plejefamilier.

Figur 7

Antal iværksatte sanktioner og antal iværksatte sanktioner pr. 100 plejefamilier fordelt på socialtilsyn, 2018 og 2019.

Anm.: Iværksatte sanktioner omfatter påbud, skærpede tilsyn samt tilbagekaldte godkendelser. Iværksatte sanktioner pr. 100 plejefamilier er baseret på antal plejefamilier i socialtilsynenes porteføljer ved udgangen af det pågældende år (5.888 i 2018 og 5.879 i 2019, jf. bilagstabel 1 i bilag A). Tallene er validerede af Socialstyrelsen og varierer i visse tilfælde fra Socialtilsynenes egne årsrapporter grundet registreringsfejl.

Kilde: Socialstyrelsens årsrapporter om socialtilsynenes virksomhed for 2018 og 2019.

Samlet set har socialtilsynene iværksat 47 sanktioner i 2018 og 57 sanktioner i 2019. Dette svarer til hhv. 0,8 sanktioner pr. 100 plejefamilier i 2018 og 1 sanktion pr. 100 plejefamilier i 2019.

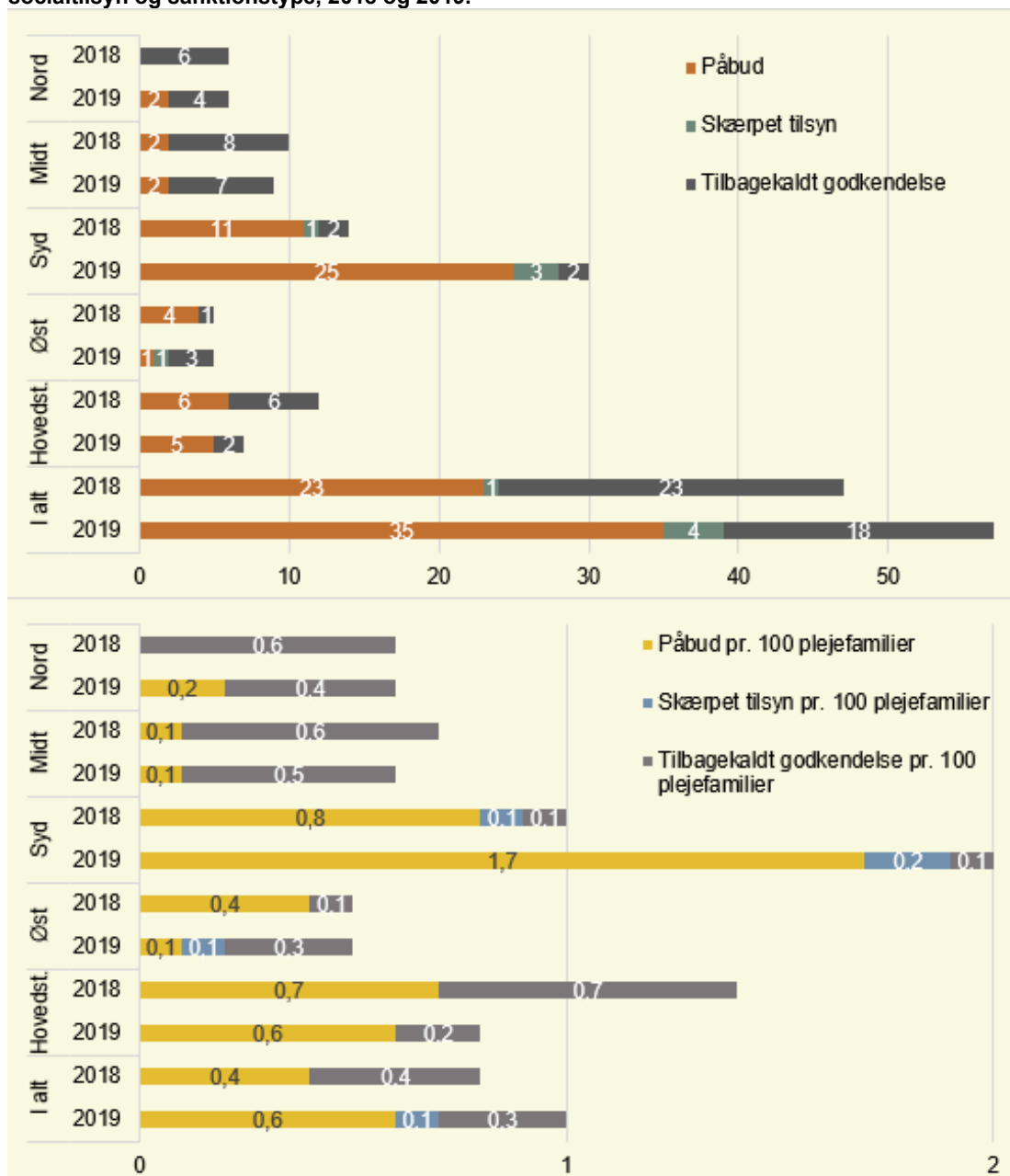
Stigningen i antal sanktioner fra 2018 til 2019 er udelukkende drevet af en stigning i antallet af sanktioner iværksat af Socialtilsyn Syd. Med hhv. 14 og 30 sanktioner i 2018 og 2019 (hhv. 1 og 2 sanktioner pr. 100 plejefamilier), har Socialtilsyn Syd iværksat flest sanktioner i begge opgørelsesår. Socialtilsyn Øst har med iværksat 5 sanktioner i hhv. 2018 og 2019 (svarende til 0,4 og 0,5 sanktioner pr. 100 plejefamilier), hvilket gør Socialtilsyn Øst til det tilsyn, der har iværksat færrest sanktioner.

Det skal påpeges, at udviklingen i antallet af sanktioner kan være udtryk for tilfældige udsving, da antallet af iværksatte sanktioner er lavt.

Af nedenstående figur fremgår fordelingen af sanktionstyperne påbud, skærpet tilsyn og tilbagekaldt godkendelse. Påbud udstedet over for plejefamilier, hvis der ved driftsorienterede tilsyn konstateres forhold, som plejefamilien skal rette op på som betingelse for fortsat godkendelse, jf. lov om socialtilsyn § 8, stk. 2. Hvis konkrete forhold i en plejefamilie skaber bekymring for plejefamiliens kvalitet, eller hvis socialtilsynet vurderer, at plejefamilien ikke længere besidder den fornødne kvalitet, kan plejefamilien blive underlagt et skærpet tilsyn, jf.

bekendtgørelsen til lov om socialtilsyn § 7. Endelig har socialtilsynet mulighed for at tilbagekalde godkendelsen, hvis tilsynet vurderer, at kvaliteten af plejefamilien er utilstrækkeligt.

Figur 8
Antal iværksatte sanktioner og antal iværksatte sanktioner pr. 100 plejefamilier fordelt på socialtilsyn og sanktionstype, 2018 og 2019.

Anm.: Iværksatte sanktioner pr. 100 plejefamilier er baseret på antal plejefamilier i socialtilsynenes porteføljer ved udgangen af det pågældende år (5.888 i 2018 og 5.879 i 2019, jf. bilagstabel 1 i bilag A). Tallene er validerede af Socialstyrelsen og varierer i visse tilfælde fra Socialtilsynenes egne årsrapporter grundet registreringsfejl.

Kilde: Socialstyrelsens årsrapporter om socialtilsynenes virksomhed for 2018 og 2019.

På tværs af de fem socialtilsyn iværksættes der flest sanktioner i form af påbud og tilbagekaldte godkendelser. Antallet af påbud er steget fra 23 i 2018 til 35 i 2019 (svarende til hhv. 0,4 og 0,6 påbud pr. 100 plejefamilier i 2018 og 2019). Antallet af tilbagekaldte godkendelser er derimod

faldet fra 23 i 2018 til 18 i 2019 (svarende til hhv. 0,4 og 0,3 tilbagekaldte godkendelser pr. 100 plejefamilier). 1 plejefamilie blev underlagt skærpet tilsyn i 2018 mod 4 plejefamilier i 2019.

Stigningen i antal påbud fra 2018 til 2019 er primært drevet af et øget antal påbud iværksat af Socialtilsyn Syd.

På baggrund af ovenstående fremgår det, at antallet af sanktioner iværksat af Socialtilsyn syd er steget fra 2018 til 2019, mens antallet er nogenlunde stabilt over tid for de øvrige socialtilsyn. Det kan heraf ikke afgøres, om lovændringen på plejefamilieområdet, der trådte i kraft pr. 1. juli 2019, har medført en øget kvalitet på plejefamilieområdet via socialtilsynenes sanktionsmuligheder. Det skal i denne forbindelse påpeges, at udvikling i antal iværksatte sanktioner ikke givetvis er et udtryk for udvikling i kvaliteten på plejefamilieområdet.

3 Referencer

Bekendtgørelse af lov om social service, LBK nr. 798 af 07/08/2019. Tilgængelig fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/798> [lokaliseret 09/09/2020].

Bekendtgørelse af lov om socialtilsyn, LBK nr. 846 af 21/08/2019. Tilgængelig fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/846> [lokaliseret 09/09/2020].

Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og ligningsloven (Mere kvalitet i plejefamilier), LSF nr. 8 af 03/10/2018. Tilgængelig fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201812L00008> [lokaliseret 09/09/2020].

Kommenteret høringsnotat over forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og ligningsloven (Mere kvalitet i plejefamilier), L nr. 8 bilag 1 af 21/09/2018. Tilgængeligt fra: <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L8/bilag/1/1946960.pdf> [lokaliseret 14/01/2021].

Socialstyrelsen (2019). *Årsrapport 2018: Socialstyrelsens rapport om socialtilsynenes virksomhed*. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2020a). *Årsrapport 2019: Socialstyrelsens rapport om socialtilsynenes virksomhed*. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2020b, 5. marts). *Godkendelseskoncept*. Tilgængelig fra: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende/godkendelsesprocessen/Plejefamilier-1/koncept-for-godkendelse-af-plejefamilier> [lokaliseret 09/09/2020].

Socialtilsyn Hovedstaden (2019). *Socialtilsyn Hovedstaden: Årsrapport 2018*. Frederiksberg: Socialtilsyn Hovedstaden.

Socialtilsyn Hovedstaden (2020). *Socialtilsyn Hovedstaden: Årsrapport 2019*. Frederiksberg: Socialtilsyn Hovedstaden.

Socialtilsyn Midt (2019). *Årsrapport 2018*. Silkeborg: Socialtilsyn Midt.

Socialtilsyn Midt (2020). *Årsrapport 2019*. Silkeborg: Socialtilsyn Midt.

Socialtilsyn Nord (2019). *Socialtilsyn Nords Årsrapport 2018*. Hjørring: Socialtilsyn Nord.

Socialtilsyn Nord (2020). *Årsrapport 2019*. Hjørring: Socialtilsyn Nord.

Socialtilsyn Syd (2019). *Årsrapport 2018*. Ringe: Socialtilsyn Syd.

Socialtilsyn Syd (2020). *Årsrapport 2019*. Ringe: Socialtilsyn Syd.

Socialtilsyn Øst (2019). *Årsrapporten 2018*. Holbæk: Socialtilsyn Øst.

Socialtilsyn Øst (2020). *Årsrapporten 2019*. Holbæk: Socialtilsyn Øst.

Bilag A: Supplerende tabeller

Bilagstabel 1

Antal plejefamilier i de fem socialtilsyn, pr. 31 december 2018 og 2019

	Socialtilsyn	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
31.12. 2018	Nygodkendte plejefamilier	80	65	92	47	71	355
	Godkendte plejefamilier	954	1.339	1.358	1.078	804	5.533
	I alt	1.034	1.404	1.450	1.125	875	5.888
31.12. 2019	Nygodkendte plejefamilier	99	83	127	46	64	419
	Godkendte plejefamilier	919	1.351	1.348	1.054	788	5.460
	I alt	1.018	1.434	1.475	1.100	852	5.879

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn for 2018 og 2019

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk